

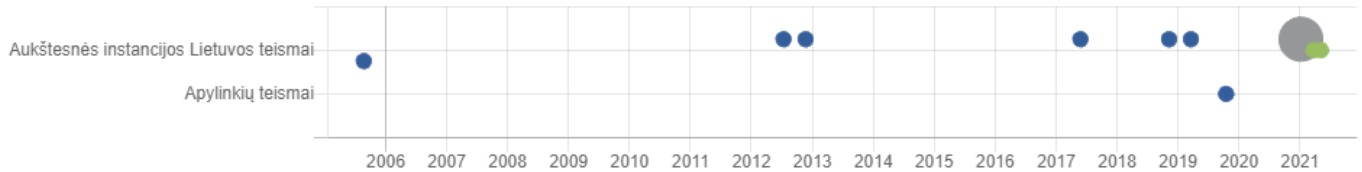
Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2021 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-185-701/2021

Kopijuoti

Kategorija: 2.6.6.2. Įskaitymas; 3.5.6. Kitos bendrosios vykdymo veiksmų atlikimo taisyklės

#Įskaitymas #VykdymoProcesas

(7) paminėta tekste << | >> vėliau cituojančios bylos (2)

Infoplex Teisinė analitika ©

2005 ▾ | Priartinti | Paaiškinimai

Tekstas | Ryšiai | Proceso dalyviai (1) | Bylos istorija (2)

Motyvacijoje minima:

Dėl vienašalio prievolės šalies atlikto įskaitymo vykdymo veiksmų atlikimo metu ir antstolio veiksmų vykdomojoje byloje >
Dėl bylinėjimosi išlaidų >

Įžanga

Reikalavimas

Nagrinėjimas

Skundas

Motyvacija

Rezoliucija

Rodyti mažiau

Civilinė byla Nr. 3K-3-185-701/2021

Teisminio proceso Nr. 2-70-3-04888-2019-2

Procesinio sprendimo kategorijos:

2.6.6.2; 3.5.6

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. sausio 6 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės, Birutės Janavičiūtės ir Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo D. N. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2020 m. vasario 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo D. N. skundą dėl antstolio veiksmų, suinteresuoti asmenys antstolis R. ., uždaroji akcinė bendrovė „Plenonis“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė
 paieška 1 iš 1 rezultato

leškoti dokumente

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisme nepatvirtinto reikalavimo įskaitymo į priešpriešinį reikalavimą, kuriam išduotas vykdomasis dokumentas, kai įskaitymą atlieka vykdymo proceso skolininkas, informuodamas apie tai išieškotoją, ir teikia prašymą išieškoti pagal vykdomąjį dokumentą vykdančiam antstoliui mažinti įskaitytą sumą išieškotojo naudai išieškoma sumą.

2. Pareiškėjas prašė: 1) panaikinti antstolio R. K. 2019 m. birželio 3 d. „Atsakymą į skolininko ūkininko D. N. prašymą dėl lėšų užskaitymo“ Nr. S-701-19 ir priimti patvarkymą dėl vykdamosios bylos Nr. 0098/19/01320 nutraukimo, išsprendžiant klausimą dėl vykdymo išlaidų atlyginimo; 2) panaikinti antstolio R. K. 2019 m. birželio 6 d. patvarkymą Nr. S-19-98-25954 dėl skolininko lėšų ir (ar) turinių teisių, esančių pas trečiuosius asmenis, arešto; 2019 m. birželio 6 d. nurodymą Nr. S-19-98-25951 priverstinai nurašyti lėšas; 2019 m. birželio 6 d. patvarkymą Nr. S-19-98-25950 dėl vykdymo išlaidų išieškojimo; 2019 m. birželio 6 d. vykdymo išlaidų apskaičiavimą Nr. S-19-98-25963; 2019 m. birželio 6 d. turto arešto aktą Nr. S-728-19; 3) priteisti pareiškėjui bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

3. Pareiškėjas nurodė, kad antstolio 2019 m. birželio 3 d. atsakymas į jo prašymą įskaityti lėšas yra neteisėtas, neatitinka procesiniam dokumentui privalomos formos, todėl turi būti panaikintas. Antstolis, gavęs informaciją apie pareiškėjo atliktą įskaitymą, turėjo aiškintis situaciją su išieškotoja, pateikti užklausą, ar išieškotoja yra pripažinusi tokį įskaitymą, ar tam neprieštarauja, ar yra tokį įskaitymą įtraukusi į savo buhalterinę apskaitą, ar ėmėsi kokių nors veiksmų tokiam įskaitymui pripažinti negaliojančiu, jei jam prieštarauja, ir pan. Antstolis nesiemė veiksmų tokiai informacijai gauti, nesprendė klausimo dėl vykdomosios bylos nutraukimo ar vykdymo veiksmų stabdymo (atidėjimo). Be to, antstolis priėmė nemažai kitų procesinių dokumentų dėl skolininko turto lėšų ir turinių teisių, esančių pas trečiuosius asmenis, arešto, priverstinio lėšų nurašymo, išlaidų išieškojimo ir kt., šie taip pat yra neteisėti ir naikintini.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Šiaulių apylinkės teismas 2019 m. gruodžio 16 d. nutartimi pareiškėjo skundą dėl antstolio veiksmų tenkino iš dalies: panaikino antstolio R. K. 2019 m. birželio 3 d. „Atsakymą į skolininko ūkininko D. N. prašymą dėl lėšų užskaitymo“ Nr. S-701-19; įpareigojo antstolį mažinti iš skolininko D. N. UAB „Plenonis“ naudai išieškoma sumą 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimu dėl skolos įskaitytą sumą; nurodė panaikinti ar pakeisti patvarkymus dėl priverstinio vykdymo priemonių, kuriais vykdomas išieškojimas iš skolininko D. N. turto, atsižvelgiant į skolos ir vykdymo išlaidų likutį vykdomojoje byloje; nurodė spręsti klausimą dėl vykdomosios bylos Nr. 0098/19/01320 užbaigimo.

5. Teismas nustatė, kad antstolis R. K. atlieka vykdymo veiksmus vykdomojoje byloje Nr. 0098/19/01320 dėl skolos išieškojimo iš skolininko D. N. išieškotojos UAB „Plenonis“ naudai. Skolininkas D. N. 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimu dėl skolos įskaitymo atliko 5042,54 Eur išieškotojos UAB „Plenonis“ skolos jam (skolininkui) įskaitymą, šį pareiškimą dėl skolos įskaitymo išsiuntė išieškotojai Juridinių asmenų registre nurodytu pastarosios adresu. Skolininkas pateikė antstoliui 2019 m. gegužės 30 d. prašymą įskaityti 5042,54 Eur skolą ir sumažinti išieškoma iš skolininko sumą, kadangi išieškotoja UAB „Plenonis“ taip pat skolinga skolininkui; prie prašymo pridėjo nurodytas aplinkybes patvirtinančius dokumentus. Antstolis netenkino skolininko 2019 m. gegužės 30 d. prašymo, remdamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir *CPK*) 687 straipsniu ir tuo, kad skola dar nėra priteista. Lietuvos teismų elektroninės sistemos LITEKO duomenimis, Vilniaus regiono apylinkės teismo Vilniaus rajono rūmų 2019 m. spalio 16 d. sprendimu byloje Nr. e2-7131-647/2019 ūkininko D. N. naudai priteista iš UAB „Plenonis“ 5042,54 Eur skolos, 6 procentų metinės palūkanos, 1123 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

6. Teismas, įvertinęs vykdomojoje byloje esančius duomenis, susijusius su skolininko pareiškimu dėl skolos įskaitymo, ir nustatęs, kad nei vykdomojoje, nei civilinėje byloje nepateikta įrodymų, jog UAB „Plenonis“ būtų prieštaravusi nurodytam skolos įskaitymui, konstatavo, kad skolininkas D. N. atliko vienašalį įskaitymo sandorį kreditoriui UAB „Plenonis“, išsiųsdamas 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimą dėl skolos įskaitymo, t. y. atliko įskaitymą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – *CK*) 6.130 straipsnio pagrindu ir nesiekė įskaitymo *CPK* 687 straipsnio pagrindu vykdymo procese. Teismas pažymėjo, kad įskaitymo pagal *CK* 6.130 straipsnį atveju antstolis privalo skolininko pranešimą laikyti informacija apie sumažėjusį skolos dydį, o ne reikalauti iš jo pateikti vykdomąjį dokumentą išieškotojo atžvilgiu.

7. Teismas nurodė, kad, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, antstolis lyg ir turėjo teisę skolininko atlikto įskaitymo nepripažinti. Tačiau, atsižvelgiant į teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų įgyvendinimą, būtų nepagrįsta teigti, kad toks įskaitymas visais atvejais kategoriškai turi būti paneigiamas. Nagrinėjamu atveju pagal skolininko antstoliui pateiktus rašytinius įrodymus galima matyti, kad tikrai nebuvo jokių faktinių aplinkybių, dėl kurių būtų buvusi didelė tikimybė, jog dėl reikalavimo pagrįstumo neišvengiamai kils teisminis ginčas. Taip pat būtų neteisinga, neprotinga ir nesąžininga, jei skolininkas, kai jis atliko įskaitymą, o kreditorius dėl to neprieštaravo, vis tiek būtų verčiamas vien formaliai kreiptis į teismą dėl to, kad jo reikalavimas būtų patvirtintas teismine tvarka, nes tokiu atveju *CK* 6.130 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisės norma dėl prievolės pabaigos įskaitymu netektų prasmės, būtų bereikalingai trukdomi privačių asmenų tarpusavio teisiniai santykiai ir nepagrįstai inicijuojami nereikalingi teisminiai procesai.

8. Teismas nusprendė, kad antstolis turėjo sumažinti iš skolininko D. N. išieškoma sumą skolininko atlikto įskaitymo pagrindu arba gauti iš išieškotojos įrodymus, kad išieškotoja ginčija tokį įskaitymą teisme arba bent jau nesutinka su įskaitymu, o bylos nagrinėjimo metu privalo tą padaryti įsiteisėjus 2019 m. spalio 16 d. sprendimu byloje Nr. e2-7131-647/2019, nes skolininko reikalavimas buvo patvirtintas teismo sprendimu.

9. Teismas, įvertinęs antstolio 2019 m. spalio 30 d. raštą teismui, pažymėjo, kad antstolis išieškojo kitam nurodytam fiziniam asmeniui UAB „Plenonis“ nesumokėtą darbo užmokestį iš UAB „Plenonis“ skolininko D. N., o ne iš pačios UAB „Plenonis“. Teismo nuomone, antstolis nepagrįstai skubėjo atlikti tokius išieškojimo veiksmus, nes byloje kilęs klausimas, ar apskritai UAB „Plenonis“ dar turėjo reikalavimo teisę į D. N., kuris dar iki įskaitymo atlikimo didžiąją skolos dalį jau buvo sumokėjęs savanoriškai. Teismas pripažino neturintį esminės reikšmės antstolio argumentą dėl reikalavimų patenkinimo eilės (*CPK* 754 straipsnis), nes byloje kyla klausimas ne dėl UAB „Plenonis“ kreditorių reikalavimų eiliškumo, o dėl UAB „Plenonis“ reikalavimo skolininkui D. N. apimties pagrįstumo.

10. Teismas nurodė, kad antstolis įpareigotinas mažinti iš skolininko D. N. išieškotojos UAB „Plenonis“ naudai išieškoma sumą 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimu dėl skolos įskaitytą sumą, panaikinti ar pakeisti patvarkymus dėl priverstinio vykdymo priemonių, kuriais vykdomas išieškojimas iš šio skolininko turto, atsižvelgiant į skolos ir vykdymo išlaidų likutį vykdomojoje byloje, esant pagrindui – spręsti klausimą dėl vykdomosios bylos Nr. 0098/19/01320 užbaigimo.

11. Šiaulių apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal suinteresuotų asmenų antstolio R. K. ir UAB „Plenonis“ atskiruosius skundus, 2020 m. vasario 25 d. nutartimi Šiaulių apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 16 d. nutartį panaikino ir pareiškėjo skundo netenkino.

12. Apeliacinės instancijos teismas papildomai nustatė, kad: 2019 m. gegužės 31 d. antstolio kontoroje gautas skolininko D. N. prašymas įskaityti 5042,54 Eur sumą, atitinkamai mažinant jo skolą išieškotojai UAB „Plenonis“, kadangi išieškotoja jam (skolininkui) taip pat yra skolinga pagal 2019 m. kovo 8 d. sąskaitą faktūrą, serija 201, Nr. 9-001; antstolis R. K., 2019 m. birželio 3 d. raštu netenkines skolininko D. N. prašymo, tęsdamas vykdymo veiksmus, 2019 m. birželio 6 d. priėmė patvarkymus dėl išieškotų lėšų paskirstymo patvarkymo Nr. S-19-98-25862, vykdymo išlaidų apskaičiavimo Nr. S-19-98-25963, dėl vykdymo išlaidų išieškojimo Nr. S-19-98-25950, dėl skolininko lėšų ir (ar) turinių teisių, esančių pas trečiuosius asmenis, arešto Nr. S-19-98-25954, turto arešto aktą Nr. S-728-19, nurodymą priverstinai nurašyti lėšas Nr. S-19-98-25951.

13. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad byloje nėra ginčo dėl to, jog skolininkas D. N. atliko vienašalį įskaitymą, išsiųsdamas kreditoriui UAB „Plenonis“ 2019 m. gegužės 20 pareiškimą dėl skolos įskaitymo. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su pirmosios instancijos teismo pozicija, kad nagrinėjamu atveju įskaitymas atliktas pagal *CK* 6.130 straipsnį ir vykdymo procese nesiekta įskaitymo pagal *CPK* 687 straipsnį, antstolis turėjo sumažinti iš

I paieška 1 iš 1 rezultato. [Išsakyti dokumente](#)

skolininko D. N. išieškamos sumos dydį skolininko atliktu įskaitymo pagrindu arba gauti iš išieškotojo įrodymus, kad išieškotojas ginčija toki įskaitymą teisme arba bent jau nesutinka su įskaitymu. Šiuo metu privalo tą padaryti įsiteisėjęs 2019 m. spalio 16 d. sprendimui byloje Nr. e2-7131-647/2019, po kurio skolininko reikalavimas taip pat tapo patvirtintas teismo.

Nauja! X

14. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad tarpusavio priešpriešinių vienarūšių prievolių įskaitymas vykdymo procese galimas, tačiau ne visais atvejais. Vienas iš tokių atvejų yra, kai abu priešiniai reikalavimai nėra lygiaverčiai vykdytinumo ir akivaizdumo požiūriu. Kaip pažymėjo kasacinis teismas, pasisakydamas dėl antstolio vykdomo tarpusavio reikalavimų įskaitymo, vienašališkai negali būti įskaitomi tokie reikalavimai, kurie yra aiškiai nelygiaverčiai vykdytinumo ir akivaizdumo požiūriu. Tai reiškia, kad į reikalavimus, dėl kurių priimtas res judicata (galutinis teismo sprendimas) gali turintis teismo sprendimas ir kurie yra pripažinti vykdytinais procesine tvarka, vienašališkai negalima įskaityti reikalavimų, kurių vykdytinumas remiasi vien materialiosios teisės normomis, ypač kai faktinės aplinkybės tokios, kad yra didelė tikimybė, jog dėl reikalavimo pagrįstumo neišvengiamai kils teisminis ginčas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-701/2017 ir joje nurodoma susijusi kasacinio teismo praktika). Pagal kasacinio teismo praktiką vykdomo procese lygiaverčiais ir akivaizdžiais laikomi reikalavimai, dėl kurių yra išduoti vykdomieji raštai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-701/2017; 2019 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-96-611/2019). Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad pareiškėjo kreipimosi į antstolį momentu (2019 m. gegužės 31 d.) nebuvo pradėtas vykdomo procesas jo reikalavimui išieškotojai UAB „Plenonis“ priverstine tvarka vykdyti. Atsižvelgiant į nurodytą teisinį reglamentavimą dėl sąlygų antstoliui pradėti vykdomo veiksmus (gauti teismo išduotą vykdomąjį raštą) bei kasacinio teismo praktiką aiškinant reikalavimų vykdomojoje byloje lygiavertiškumą ir akivaizdumą, darytina išvada, kad, pareiškėjui nepateikus vykdomojo rašto, pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė dėl antstolio atsisakymo atlikti tarpusavio priešpriešinių vienarūšių prievolių įskaitymą.

15. Dėl kitų argumentų apeliacinės instancijos teismas nepasisakė, nes, pripažinus nepagrįstu pareiškėjo prašymą sumažinti išieškotiną skolą jo įskaityta suma, jį neturi esminės reikšmės skundžiamos pirmosios instancijos teismo nutarties teisėtumui ir pagrįstumui.

III. Kasacinio skundo ir atsilepimo į jį teisiniai argumentai

16. Kasaciniu skundu pareiškėjas prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo 2020 m. vasario 25 d. nutartį ir palikti galioti Šiaulių apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 16 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

16.1. Pareiškėjas niekada neprašė antstolio atlikti kokį nors įskaitymą, o pirmosios instancijos teismas, priešingai nei nurodė apeliacinės instancijos teismas, ne sprendė dėl antstolio atsisakymo atlikti tarpusavio priešpriešinių vienarūšių prievolių įskaitymą, bet įpareigojo antstolį mažinti išieškotojos naudai išieškoma sumą 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimu dėl įskaitymo įskaityta suma. Apeliacinės instancijos teismas neatsižvelgė į tai, kad skolininkas kreipėsi į išieškotoją dėl skolos įskaitymo, taigi jo prievolė dėl 5042,54 Eur skolos baigėsi CK 6.130 straipsnio 1 dalies pagrindu. Antstolis buvo tik informuotas apie atliktą įskaitymą, jam buvo pateikti šias aplinkybes pagrindžiantys įrodymai. Be to, išieškotoja nereiškė pretenzijų ar nesutikimo dėl atliktos įskaitymo, išskyrus atskirą skundą šioje byloje, neginčijo įskaitymo teisme, todėl laikytina, kad išieškotoja sutiko su įskaitymu. Dėl to spręstina, kad apeliacinės instancijos teismas neatskleidė bylos esmės (CPK 327 straipsnio 1 dalies 2 punktas).

16.2. Pareiškėjui tinkamai informavus antstolį apie įskaitymą (pateikus dokumentą, patvirtinantį, jog su išieškotoja atsiskaityta teisės aktų nustatyta tvarka), antstolis negalėjo atlikti vykdomojoje byloje jokių tolesnių veiksmų ir privalėjo vykdomąją bylą užbaigti CPK 632 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu. Pagal CPK 632 straipsnio 1 dalies 1 punktą vykdomoji byla užbaigiama, kai visiškai įvykdomas vykdomasis dokumentas. Tačiau byloje esantys įrodymai patvirtina priešingai, t. y. antstolis neužbaigė vykdomosios bylos ir toliau vykdė joje veiksmus, priimdamas daugybę kitų procesinių dokumentų. Tokių veiksmų jis negalėjo atlikti, nes vykdomoji byla kartu su pareiškėjo skundu buvo persiųsta teismui. CPK 627 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta, kad antstolis gali visiškai ar iš dalies sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdomo veiksmus teismui išreikalavus vykdomąją bylą. Tuo atveju, jeigu persiųsdamas teismui skundą antstolis vykdomosios bylos nesustabdo, jis pasidaro vykdomosios bylos kopiją ir tęsia vykdomo veiksmus (Sprendimų vykdomo instrukcijos 29 punktas). Pagal CPK 613 straipsnio 1 dalį vykdomo proceso metu išylančius klausimus antstolis išsprendžia motyvuotai patvarkymu. Šiuo atveju nebuvo priimtas antstolio patvarkymas pasidaryti vykdomosios bylos kopiją vykdomo veiksmams tęsti. Nesant patvarkymo, negalėjo būti padaryta vykdomosios bylos kopija. Taigi antstolis negalėjo apskritai atlikti jokių veiksmų šioje byloje. Apeliacinės instancijos teismas šių aplinkybių nevertino.

17. Suinteresuotas asmuo antstolis R. K. atsilepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsilepime nurodomi šie argumentai:

17.1. Skolininkas skolą iš UAB „Plenonis“ prisiteisė tik Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. spalio 16 d. sprendimu (civilinė byla Nr. e2-7131-647/2019), šis įsiteisėjo po trisdešimties dienų. Vykdydamas UAB „Plenonis“ naudai išieškojimą iš skolininko D. N., vykdomoji byla nebuvo sustabdyta, skolininko prašymai taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir sustabdyti vykdomo veiksmus nebuvo teismo tenkinti.

17.2. Apeliacinės instancijos teismas nepažeidė materialiosios teisės normų, nes vykdomo procese antstolis vadovaujasi tik vykdomo procesą reglamentuojančiomis teisės normomis, todėl nagrinėjamam ginčui buvo aktualus tik CPK 687 straipsnio normos taikymas. Kadangi skolininkas vykdomojoje byloje Nr.0098/19/01320 nepateikė vykdytino vykdomojo dokumento savo skolininkės UAB „Plenonis“ atžvilgiu, tai nebuvo galimas tarpusavio įskaitymas. Savo atsakymą skolininkui antstolis grindė teismų praktika, pagal kurią antstolio atliekamas išieškotinių sumų įskaitymas pagal CPK 687 straipsnio 1 dalį nėra įskaitymas materialiosios teisės normų (CK 6.130–6.131 straipsnis) prasme. Kasaciniame skunde pateikiama teisės normų analizė dėl prievolės pabaigos įskaitymu ar įskaitymo tvarkos pagal CK 6.130, 6.131 straipsnius apskritai neaktuali ginčui vykdomo procese.

17.3. Nepagrįsti kasacinio skundo argumentai dėl antstolio atliktų veiksmų neteisėtumo, kai vykdomoji byla su skolininko skundu buvo išsiųsta į teismą. 2019 m. liepos 30 d. patvarkymu netenkintas skolininko skundas dėl antstolio veiksmų ir kartu su vykdomąja byla perduotas nagrinėti teismui. Antstolis, įvelgdamas tai, kad skolininkas gali vilkinti procesą, savo pavedimu padarė vykdomosios bylos kopiją ir toliau dirbo su ja. Vykdomosios bylos Nr. 0098/19/01320 vykdomo laikotarpiu į antstolio kontorą kreipėsi išieškotojas V. Č. (vykdomoji byla Nr. 0098/19/02514) dėl darbo užmokesčio skolos iš UAB „Plenonis“ išieškojimo. Antstolis UAB „Plenonis“ naudai išieškotinas lėšas areštavo ir, skolininkei UAB „Plenonis“ vykdomojoje byloje Nr. 0098/19/02514 neprieštaraujant, jas pervedė ne išieškotojai vykdomojoje byloje Nr. 0098/19/01320 UAB „Plenonis“, o jos buvusio darbuotojo V. Č. darbo užmokesčiui dengti. Vykdydamas išieškojimą, skolininkas D. N. 10 018,28 Eur sumą UAB „Plenonis“ naudai sumokėjo į antstolio deponitinę sąskaitą dviem pavedimais 2019 m. gegužės 31 d. ir 2019 m. birželio 3 d. Likusią išieškotiną skolą sumą išieškotojai UAB „Plenonis“ iš skolininko D. N. išieškojo antstolis, lėšas paskirstė 2020 m. gegužės 22 d. patvarkymu ir vykdomąją bylą Nr. 0098/19/01320, visiškai įvykdęs vykdomąjį dokumentą, užbaigė.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl vienašalio prievolės šalies atliktos įskaitymo vykdomo veiksmų atlikimo metu ir antstolio veiksmų vykdomojoje byloje

18. CK 6.130 straipsnio 1 dalyje nustatytas vienos prievolės pasibaigimo būdų – prievolė baigiasi, kai įskaitomas priešpriešinis vienarūšis reikalavimas, kurio terminas suėjęs arba kurio terminas nenurodytas ar apibūdinamas pagal pareikalavimo momentą. Įskaitymas yra vienašalis sandoris, nes pakanka vienos prievolės šalies pareiškimo, kuriuo apie įskaitymą pranešama kitai šaliai (CK 6.131 straipsnis 1, 2 dalys). Įskaitymo teisiniai padariniai atsiranda, t. y. prievolė pasibaigia, nepriklausomai nuo kitos prievolės šalies valios ir požiūrio į toki kontrahento veiksmą, tik būtina, kad kitai prievolės šaliai kontrahentas praneštų apie šį teisinį veiksmą ir kad būtų laikomasi CK 6.130 straipsnio 1 dalyje nustatytų įskaitymo sąlygų.

19. Teismų praktikoje pažymėta, jog tam, kad prievolė baigtusi įskaitymu, turi būti šios sąlygos: pirmą, prievolės šalis turi turėti viena kitai abipusių teisių ir pareigų, t. y. skolininkas kalti daktarė ir savo kreditoriaus kreditorius, o kreditorius – ir savo skolininko skolininkas; antra, šalių reikalavimai turi būti priešpriešiniai, t. y. šalys turi turėti reikalavimus viena kitai, o ne tročiajam asmeniui; tročia, šio šalių reikalavimai turi būti vienarūšiai, t. y. abipusių prievolių dalykas turi būti toks pat (pavyzdžiui, šalys viena kitai turi sumokėti pinigus, suteikti viena kitai tam tikras paslaugas ir pan.); ketvirta, abu reikalavimai turi galioti; penkta, abu reikalavimai turi būti vykdomi; šešta, abu reikalavimai turi būti apibrėžti. Nors, minėta, įskaitymas galimas nepriklausomai nuo to, sutinka kita prievolės šalies su tokiu prievolės pasibaigimo būdu ar ne, kita prievolės šalis turi teisę ginčyti įskaitymo pagrįstumą teisme, įrodinėdama, kad nebuvo įstatyme nustatytų sąlygų, būtinų atliekant įskaitymą (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-701/2017 ir jos 16 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika).

20. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad šių teismų praktikoje pripažintam sąlygų visuma, vertinant jas sistemškai ir siejant su CK 6.130 straipsnio 1 dalimi, lemia išvadą, kad vienašališkai negali būti įskaitomi tokie reikalavimai, kurie yra aiškiai nelygiaverčiai vykdytinumo ir akivaizdumo požiūriu. Tai reiškia, kad į reikalavimus, dėl kurių priimtas res iudicata galią turintis teismo sprendimas ir kurie yra pripažinti vykdytiniais procesine tvarka, vienašališkai negalima įskaityti reikalavimų, kurių vykdytinumas remiasi vien materialiosios teisės normomis, ypač kai faktinės aplinkybės tokios, kad yra didelė tikimybė, jog dėl reikalavimo pagrįstumo neišvengiamai kils teisinis ginčas. Pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) Protokolo Nr. 1 1 straipsnio saugoma nuosavybė, inter alia (be kita ko), pripažintam teismo sprendimui dėl skolų, kurios yra pakankamai įrodytos, kad jas būtų galima vykdyti (žr. 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimą byloje Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis prieš Graikiją, peticijos Nr. 13427/87, 59 punktas; 2002 gegužės 7 d. sprendimą byloje Burdov prieš Rusiją, peticijos Nr. 59498/00, 40 punktas). Jei į reikalavimus, pagrįstus teismo sprendimo res iudicata galia, būtų galima įskaityti teisme nepatiktintus ar kitaip priverstinio vykdytinumo savybės neįgijusius reikalavimus, būtų nepagrįstai ribojamos galimybės naudotis Konvencijos saugoma nuosavybe ir varžomas teisingumo įgyvendinimas, nes kiekvieną kartą, teismui patenkinus kreditoriaus reikalavimą, skolininkas galėtų pateikti vienašalį pareiškimą dėl įskaitymo, kurio pagrįstumo aiškinimasis neišvengiamai nukeltų teisingumo vykdymą ir atitinkamai realų reikalavimų patenkinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-502/2012).

21. CPK 687 straipsnyje, reglamentuojančiame priešpriešinių išieškotųjų sumų tarpusavio įskaitymą, nustatyta galimybė įskaityti priešpriešinius reikalavimus vykdymo procese – jeigu yra pateikti vykdyti vykdomieji dokumentai dėl skolininko ir išieškotojo priešpriešinių pinigų sumų, esančių toje pačioje išieškojimo eilėje, išieškojimo, antstolis savo patvarkymu atlieka šių sumų tarpusavio įskaitymą. Aptariama norma siekiama supaprastinti ir padaryti efektyvesnį (operatyvesnį ir ekonomiškesnį) vykdymo procesą, kai antstoliui yra pateikiami vykdyti vykdomieji dokumentai dėl skolininko ir išieškotojo priešpriešinių piniginių sumų išieškojimo, tam, kad nereikėtų imtis ilgai trunkančių ir brangiai kainuojančių veiksmų išieškant priešpriešines pinigų sumas ir pagal skolininko, ir pagal išieškotojo pateiktus vykdomuosius dokumentus (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-701/2017 27 punktą; 2019 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-96-611/2019 19 punktą).

22. Antstolio atliekamas išieškotųjų sumų įskaitymas pagal CPK 687 straipsnio 1 dalį nėra įskaitymas materialiosios teisės normų (CK 6.130–6.131 straipsnis) prasme, t. y. nėra prievolės šalies (šalių) valios, išreikštos įstatyme nustatyta tvarka, rezultatas. Įskaitymas vykdymo procese yra procesinis priverstinio vykdymo veiksmas (priemonė) (CPK 624 straipsnio 2 dalies 9 punktas); jį atlieka valstybės įgaliotas pareigūnas, kuriam valstybė yra suteikusi vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis).

23. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad CPK 687 straipsniu reglamentuojama išimtinai tik antstolio veikla, kai jam pateikiami vykdyti dokumentai dėl išieškotojo ir skolininko priešpriešinių sumų išieškojimo. Be to, abu priešpriešiniai reikalavimai turi būti piniginiai ir vykdomi, t. y. lygiaverčiai vykdytinumo ir akivaizdumo požiūriu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-701/2017, 19 punktas).

24. Taigi įskaitymas galimas atlikti ir CK, ir CPK normose nustatyta tvarka, tik CPK 687 straipsnio normoje reglamentuojama išimtinai antstolio veikla, kai jam pateikiami vykdomieji dokumentai dėl skolininko ir išieškotojo priešpriešinių pinigų sumų išieškojimo. Nors CPK normose nėra nustatyta draudimų vykdymo procese pačioms šalims atlikti įskaitymo ir apie tai informuoti vykdymo veiksmus atliekančių antstolių, tačiau šiose normose neregamentuojama, kaip turėtų elgtis antstolis, gavęs duomenis apie tai, jog vykdymo proceso metu skolininko prievolė išieškotojui pasibaigė CK 6.130 straipsnyje nustatyta tvarka.

25. Antstolio veiksmų atlikimą tokiu atveju lemia vykdymo procesą grindžiantys bendrieji teisėtumo, interesų derinimo ir proporcingumo principai, kurie reiškia, kad antstolis, vykdydamas vykdomuosius dokumentus, privalo imtis visų teisėtų priemonių išieškotojo interesams tinkamai apginti, nepažeisdamas kitų vykdomo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų (Antstolių įstatymo 3 straipsnio 1 dalis). Antstolis turi pareigą savo veikloje vadovautis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Antstolių įstatymu bei kitais įstatymais, kitais teisės aktais, Antstolių profesinės etikos kodeksu (Antstolių įstatymo 3 straipsnio 2 dalis). Pagrindinė antstolio pareiga – savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas ar nutartis būtų kuo greičiau iš tikrųjų įvykdyti, aktyviai padėti šalims ginti jų teises ir įstatymo saugomus interesus (CPK 634 straipsnio 2 dalis).

26. Be to, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra pažymėta, kad antstolio pareiga siekti kuo greitesnio ir realaus sprendimo įvykdymo turi būti atliekama atsižvelgiant į tai, jog nebūtų pažeidžiami įstatymo reikalavimai ir vykdymo proceso dalyvių teisės bei teisėti interesai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 12 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-273/2012; 2018 m. lapkričio 8 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-423-687/2018 24 punktą). Taigi įstatyme įtvirtintas aktyvus antstolio vaidmuo vykdymo procese ir jo pareiga siekiant vykdymo tikslo atsižvelgti į visų vykdomo procese dalyvaujančių asmenų interesus bei padėti šiems asmenims įgyvendinti įstatyme suteiktas teises. Nurodytieji antstolio veiklos principai svarbūs aiškinant ir taikant vykdymo procesą reglamentuojančias teisės normas, be to, jie yra antstolio veiksmų teisėtumo matas ir tais atvejais, kai įstatyme tiesiogiai neįtvirtinta taisyklė, kaip susiklosčiusioje situacijoje antstolis privalo veikti. Vykdomo esmė – skolos išieškojimas, taip įvykdyti skolininko prievolę kreditoriui. Dėl to, aiškinant ir taikant vykdymo procesą reglamentuojančias normas, turi būti užtikrinama, kad teisės taikymo rezultatas nebus priešingas siekiamam tikslui (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-403/2020 20, 21 punktus).

27. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad tokiu atveju, kai vykdymo proceso metu antstolis gauna informaciją apie skolininko atliktą įskaitymą, jis turi įvertinti gautą informaciją ir įsitikinti, ar skolininko prievolė (jos dalis) yra pasibaigusi CK 6.130 straipsnio 1 dalies pagrindu, o esant abejonių, CPK 589 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka kreiptis su prašymu į teismą, kad šis išaiškintų sprendimo vykdymo tvarką.

28. Nagrinėjamos bylos duomenimis, skolininkas (pareiškėjas) D. N. atliko vienašalį įskaitymą ir išieškotojai UAB „Plenonis“ išsiuntė 2019 m. gegužės 20 d. pareiškimą dėl 5042,54 Eur UAB „Plenonis“ skolos pagal 2019 m. kovo 8 d. sąskaitą faktūrą įskaitymo pagal Šiaulių apylinkės teismo Pakruojo rūmų 2019 m. gegužės 10 d. išduotą vykdomąjį raštą, kurį vykdė antstolis R. K. (vykdomoji byla Nr. 0098/19/01320 pagal Šiaulių apylinkės teismo Pakruojo rūmų 2019 m. gegužės 10 d. išduotą vykdomąjį raštą dėl 14 141,19 Eur skolos ir 6 proc. metinių palūkanų išieškojimo iš skolininko D. N. išieškotojos UAB „Plenonis“ naudai). Apie šį įskaitymą jis informavo antstolį, prašydamas jo įskaitytą sumą atitinkamai sumažinti skolininko skolą išieškotojai UAB „Plenonis“, priteistą Šiaulių apylinkės teismo Pakruojo rūmų, tačiau antstolis 2019 m. birželio 3 d. raštu netenkino šio skolininko prašymo ir toliau tęsė veiksmus vykdomojoje byloje. Skolininkas D. N. kreipėsi į antstolį su skundu dėl antstolio veiksmų. Antstolis 2019 m. liepos 30 d. patvarkymu netenkino skolininko D. N. skundo, nurodydamas, kad jis nepripažįsta skolininko atlikto įskaitymo, nes šis negalimas pagal CK 6.130 straipsnio normas.

29. Bylą nagrinėję teismai, nagrinėdami skundą dėl antstolio veiksmų ir sprendimų, ar antstolis, atsisakydamas pripažinti, kad skolininko (pareiškėjo) nagrinėjamoje byloje prievolė išieškotojai yra pasibaigusi CK 6.130 straipsnyje nustatyta tvarka, elgėsi teisėtai ir neviršydamas jam suteiktų įgalinimų, vertino ir pasisakė, ar toks įskaitymas apskritai galimas materialiosios teisės prasme. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad įskaitymas teisėtas, nes nei civilinėje, nei vykdomojoje byloje nėra duomenų apie tai, jog antstolis atliko UAB „Plenonis“ užklausa, išieškotoja prieštaraavo dėl skolininko atlikto įskaitymo, todėl antstolio veiksmus pripažino neteisėtais. Apeliacinės instancijos teismas atsižvelgė į tai, kad pareiškėjo (skolininko) kreipimosi į antstolį metu (2019 m. gegužės 31 d.) nebuvo pradėtas vykdomo procesas jo reikalavimui išieškotojai UAB „Plenonis“ priverstine tvarka vykdyti, t. y. skolininko ir išieškotojos reikalavimai nebuvo lygiaverčiai vykdytinumo ir akivaizdumo požiūriu. Šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas pagrįstai rėmėsi teismų praktikoje pateiktu išaiškinimu (žr. nutarties 20 punktą) ir nusprendė, kad į reikalavimą, dėl kurio priimtas res iudicata galią turintis teismo sprendimas ir kuris

I paieška 1 iš 1 rezultato. Paieškoti dokumente

yra vykdomas proceso tvarka, negalima vienašališkai įskaityti reikalavimo, kurio vykdytinumas remiasi tik materialiosios teisės normomis ir dėl jo pagrįstumo nėra pasisakyta teismo tvarka. Tai sudarė pagrindą apeliacinės instancijos teismui pripažinti, kad antstolio 2019 m. birželio 3 d. atsakymas skolininkui yra teisėtas, atitinkamai teisėti ir kiti pareiškėjo skundžiami antstolio atlikti veiksmai.

Nauja! X

30. Pažymėtina ir tai, kad šios bylos nagrinėjimo metu Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. spalio 16 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-7131-647/2019 skolininko D. N. naudai iš UAB „Plenonis“ priteista 5042,54 Eur skolos, 6 proc. metinių palūkanų ir 1123 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Nors pirmosios instancijos teismas šią aplinkybę retrospektyviai siejo su byloje nagrinėjamu klausimu, tačiau apeliacinės instancijos teismas pagrįstai jos nevertino kaip turinčios esminės reikšmės sprendžiant dėl antstolio veiksmų teisėtumo, nes skundžiamų teismui antstolio veiksmų atlikimo metu nebuvo teismo tvarka pasisakyta dėl vieno iš reikalavimų pagrįstumo, t. y. nebuvo pagrindo spręsti, kad abu reikalavimai buvo lygiaverčiai vykdytinumo ir apibrėžtumo požiūriu.

31. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias prievolės pasibaigimą įskaitymu, rėmėsi teismų praktikoje pateiktais aiškinimais dėl priešpriešinių reikalavimų įskaitymo galimybės esant jų (ne)atitiktai vykdytinumo ir akivaizdumo kriterijams, todėl padarė pagrįstą išvadą, jog vykdomo proceso metu prievolės šalis negali pagal CK 6.130 straipsnio 1 dalį vienašališkai įskaityti teisme nepatikrintos skolos į skolą, kuriai išduotas vykdomasis dokumentas ir kuri išieškoma vykdomo proceso metu. Apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė proceso teisės normas, reglamentuojančias įskaitymą vykdomo procese, todėl turėjo pagrindą pripažinti antstolio atsisakymą įskaityti skolininko atliktą įskaitymą teisėtu veiksmu.

32. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip neturintys įtakos skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

33. Remdamasi išdėstytais motyvais teisėjų kolegija konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo pripažinti, jog apeliacinės instancijos teismas pažeidė materialiosios ar proceso teisės normas, nukrypo nuo teisės aiškinimo ir taikymo praktikos, todėl naikinti ar keisti priimtą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą nėra teisinio pagrindo. Kasacinis skundas atmestinas, o apeliacinės instancijos teismo nutartis paliktina nepakeista (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34. Netenkinus pareiškėjo kasacinio skundo, jo kasaciniame teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.

35. Byloje nepateikti duomenys apie suinteresuoto asmens antstolio R. K. kasaciniame teisme patirtas išlaidas, todėl jų atlyginimas nepriteistinas.

36. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 28 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 6,95 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. Netenkinus pareiškėjo kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas priteistinas iš pareiškėjo (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 96 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso* 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Šiaulių apygardos teismo 2020 m. vasario 25 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti valstybei iš D. N. (a. k. (duomenys neskelbtini) 6,95 Eur (šešis Eur 95 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Birutė Janavičiūtė

Antanas Simniškis

Paminėta tekste:	Suskleisti
Bylos:	
19/02 Dėl piniginių kompensacijų už nekilnojamąjį turtą sumokėjimo terminų pailginimo	
3K-7-273/2012 Dėl antstolio veiksmų	
3K-3-502/2012 Dėl skolos priteisimo	
3K-3-251-701/2017 Dėl antstolio veiksmų	
3K-3-423-687/2018 Dėl teisės normų, reglamentuojančių, ar antstolis turi teisę atlikti išieškojimą pagal vykdomąjį dokumentą iš skolininkės bankrutuojančios įmonės, kurios prievolė sumokėti skolą atsi	
3K-3-96-611/2019 Dėl antstolio teisės atlikti priešpriešinių reikalavimų įskaitymą, kai vykdomuosius veiksmus dėl skolininko ir išieškotojo vykdo skirtingi antstoliai, taip pat antstolio teisės gauti	
e2-7131-647/2019 Dėl skolos priteisimo	
Teisės aktai:	
Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Šeštoji knyga. Prievolių teisė	
6.130 str. Prievolės pabaiga įskaitymu	
6.131 str. Įskaitymo tvarka	

Įstatas žmogaus teisių pagrindinių laisvių apsaugos konvencija	
1 str. [Aukščiosios Susitariančiosios Šalies aukščiausieji teismai...]	Nauja! X
Lietuvos Respublikos Konstitucija	
Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas	
79 str. Bylinėjimosi išlaidos	
88 str. Išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu	
96 str. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei	
327 str. Apeliacinės instancijos teismo teisė panaikinti apskųstą teismo sprendimą ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui	
346 str. Įsiteisėjusių teismo sprendimų, nutarčių peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindai	
359 str. Kasacinio teismo teisės	
362 str. Kasacinio teismo nutarties įsiteisėjimas ir privalomumas	
589 str. Vykdomo išaiškinimas	
613 str. Antstolio patvarkymas	
624 str. Priverstinio vykdymo priemonės	
627 str. Teisė sustabdyti vykdomąją bylą ar atidėti vykdymo veiksmus	
632 str. Vykdomosios bylos užbaigimas	
634 str. Antstolio atliekami procesiniai veiksmai	
687 str. Priešpriešinių išieškotinių sumų tarpusavio įskaitymas	
754 str. Reikalavimų patenkinimo eilė	
Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas	
Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas	
2 str. Antstolis	
3 str. Antstolių veiklos principai	
Dėl Antstolių profesinės etikos kodekso paskelbimo	
3 str.	